

Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fiche n°2

Gemeente Oudergem

Editie 2006/I

1. INLEIDING EN REFERENTIEKAART	2
2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT	4
2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht	4
2.2 Huishoudenssamenstelling	5
2.3 Multiculturaliteit	9
3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN	11
3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen	11
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	12
4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND	15
5. MORTALITEIT	17
5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden	17
5.2 Vroegtijdige mortaliteit	19
6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID	21
7. BIJLAGE	22
7.1 Definities en afkortingen	22
7.2 Methodologie	22

Egalement disponible en français.

**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie**

Louizalaan 183, 1050 Brussel • Tel : 32 2 552 0189 • Fax : 32 2 502 59 05
observat@ggc.irisnet.be • www.observatbru.be

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (I)

Dit document verzamelt de belangrijkste sociale en gezondheidsgegevens die beschikbaar zijn voor de gemeente Oudergem.

Het is de bedoeling aan de beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken te kunnen begrijpen en hen te helpen om hun strategieën te oriënteren.

Deze fiches zijn een aanvulling bij de rapporten «Gezondheidsindicatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2004», «9^e rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», «Welzijnsbarometer (editie 2005/1)» en «Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad (te verschijnen)». Alle rapporten zijn gratis raadpleegbaar en downloadbaar op de website www.observatbru.be. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

Om deze fiches niet te zwaar te maken, moesten wij een selectie maken van gegevens die worden voorgesteld. Voor zover de gegevens beschikbaar zijn, kunt u meer details opvragen bij de instelling die als bron van de gegevens wordt aangegeven in de fiches (bepaalde links zijn beschikbaar op de website van het Observatorium www.observatbru.be) of bij het Observatorium.

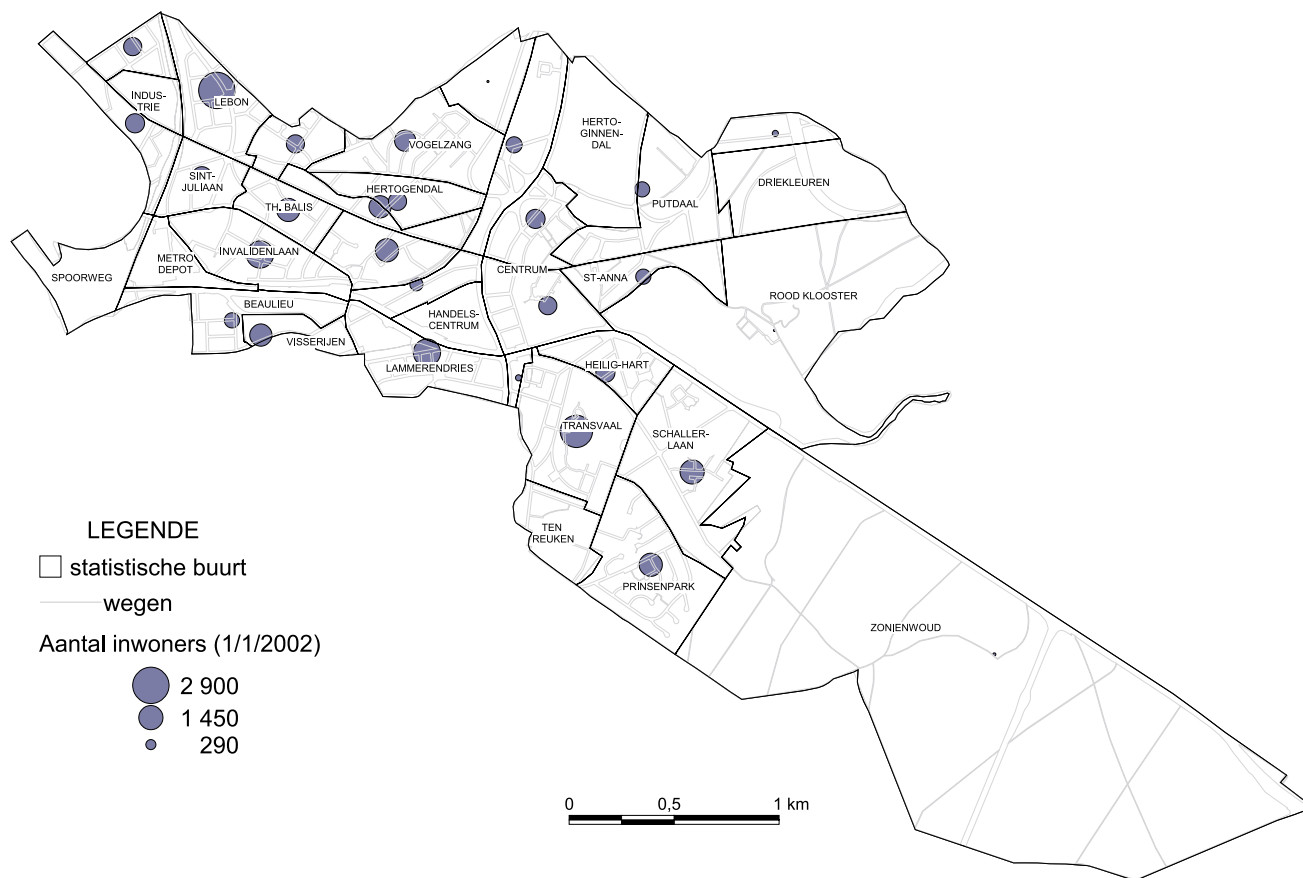
De statistieken hebben betrekking op de meest recente beschikbare gegevens of op de periode 1998-2002 voor de geboorten en de sterfgevallen.

De cijfers voor Oudergem worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Onder «Gewest» of «Brussels Gewest» verstaan we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (2)

Kaart 1: Referentiekarta Oudergem.

Bron: Urbis, Rijksregister 2002

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van het grondgebied van de gemeente Oudergem. Op de achtergrond wordt het stratenpatroon afgebeeld. In dikkere zwarte lijnen zijn de grenzen van de statistische buurten aangeduid. De bollen geven het aantal inwoners per buurt weer. Deze kaart dient als referentiekarta voor andere kaarten in

deze fiche, waarop statistische gegevens per buurt worden voorgesteld.

Oudergem is een eerder groene gemeente in het zuidoosten van het Gewest. De gemeente wordt in het noordoosten begrensd door de campus VUB-ULB. Het Zoniënbos beslaat een belangrijk deel van het grondgebied

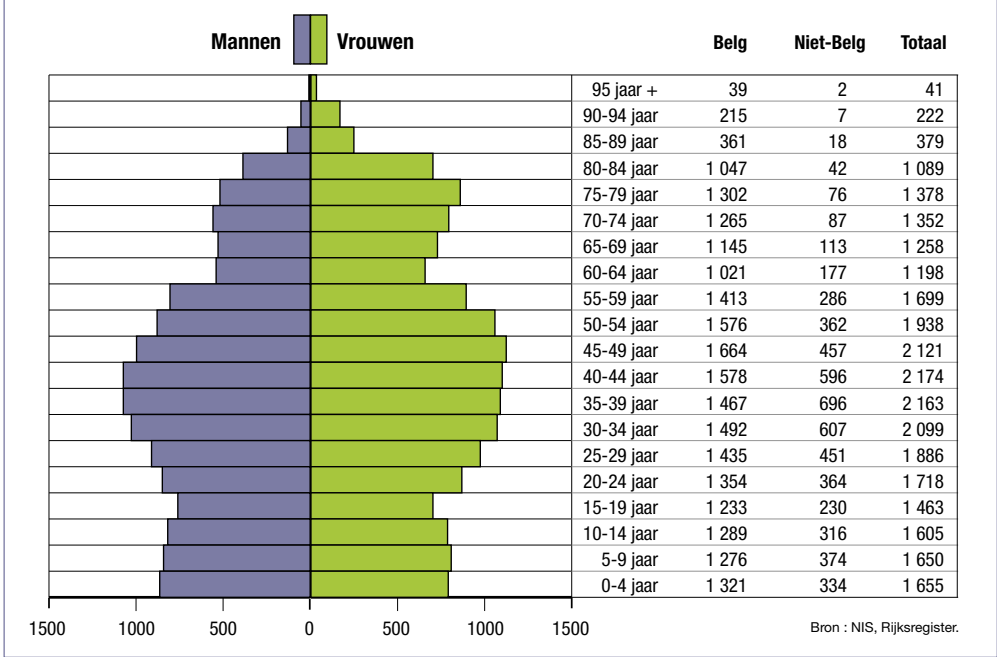
in het zuidoosten. De gemeente wordt doorsneden door de Waversesteenweg en de grote invalswegen N210 (Debrouxlaan) en de Vorstlaan.

De hoogste bevolkingsconcentratie komt voor in de «Visserijwijk» (20 000 inwoners per km²) en «Lebon» (16000 mensen per km²).

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Figuur 1: Histogram van de totale bevolking in Oudergem op 1/1/2004.

Op 1 januari 2004 telde de gemeente Oudergem officieel 29 088 inwoners (13 619 mannen en 15 469 vrouwen) ; we telden ook 104 mensen in het wachtregister. 2,9% van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Oudergem.

Tussen 2000 en 2004 is de bevolking gestegen met 284 individuen, dit is een stijging met 1%.

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking in Oudergem en het Brussels Gewest van 1998 tot 2004.

	Oudergem			Brussels Gewest		
	1998	2001	2004	1998	2001	2004
% < 20 jaar	21,5%	21,7%	21,9%	23,2%	23,5%	23,7%
% 20-64 jaar	57,8%	57,8%	58,4%	59,6%	60,0%	60,7%
% 65 jaar en ouder	20,7%	20,5%	19,7%	17,2%	16,5%	15,6%
Verouderingsindex (≥ 65 jaar/0-19 jaar)	96,4%	94,1%	89,7%	74,0%	70,5%	66,0%
Afhankelijkheidsindex (0-19 jaar)+(≥ 65 jaar)/(20-64 jaar)	72,9%	73,0%	71,1%	67,8%	66,7%	64,8%
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar/≥ 65 jaar)	24,0%	25,3%	30,3%	26,3%	26,7%	29,6%

Bron: NIS, Rijksregister.

Het aandeel senioren in de bevolking ligt hoger in Oudergem dan in het Brussels Gewest in zijn geheel. We stellen ook een sterk toenemende index van de intensiteit van de veroudering vast. Personen van 80 jaar en meer maken 6% uit van de hele bevolking en 30% van de bevolking van 65 jaar en meer.

2.2 Huishoudenssamenstelling (I)

Tabel 2: Huishoudenssamenstelling op 1/1/2004 (typologie CBGS).

	Oudergem		Brussels Gewest	
	Aantal hh	% hh	Aantal hh	% hh
alleenwonende man	2 623	18,4	116 758	23,8
alleenwonende vrouw	3 743	26,3	128 990	26,3
paar zonder inwonende kinderen	3 030	21,3	81 891	16,7
paar met inwonende kinderen	3 196	22,5	100 993	20,6
alleenstaande moeders met inwonende kinderen	1 195	8,4	44 288	9,0
alleenstaande vaders met inwonende kinderen	189	1,3	7 019	1,4
andere huishoudenstypes	169	1,2	8 642	1,8
huishoudenstype onbekend	74	0,5	2 714	0,6
totaal aantal private huishoudens	14 219	100,0%	491 295	100,0%
collectieve huishoudens	13		308	
totaal aantal huishoudens	14 232		491 603	

Bron: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie

44,8% van de huishoudens (1) zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont. Dat laatste bedraagt 27,3% van de meerderjarige bevolking in Oudergem (31,3% voor het Brussels Gewest).

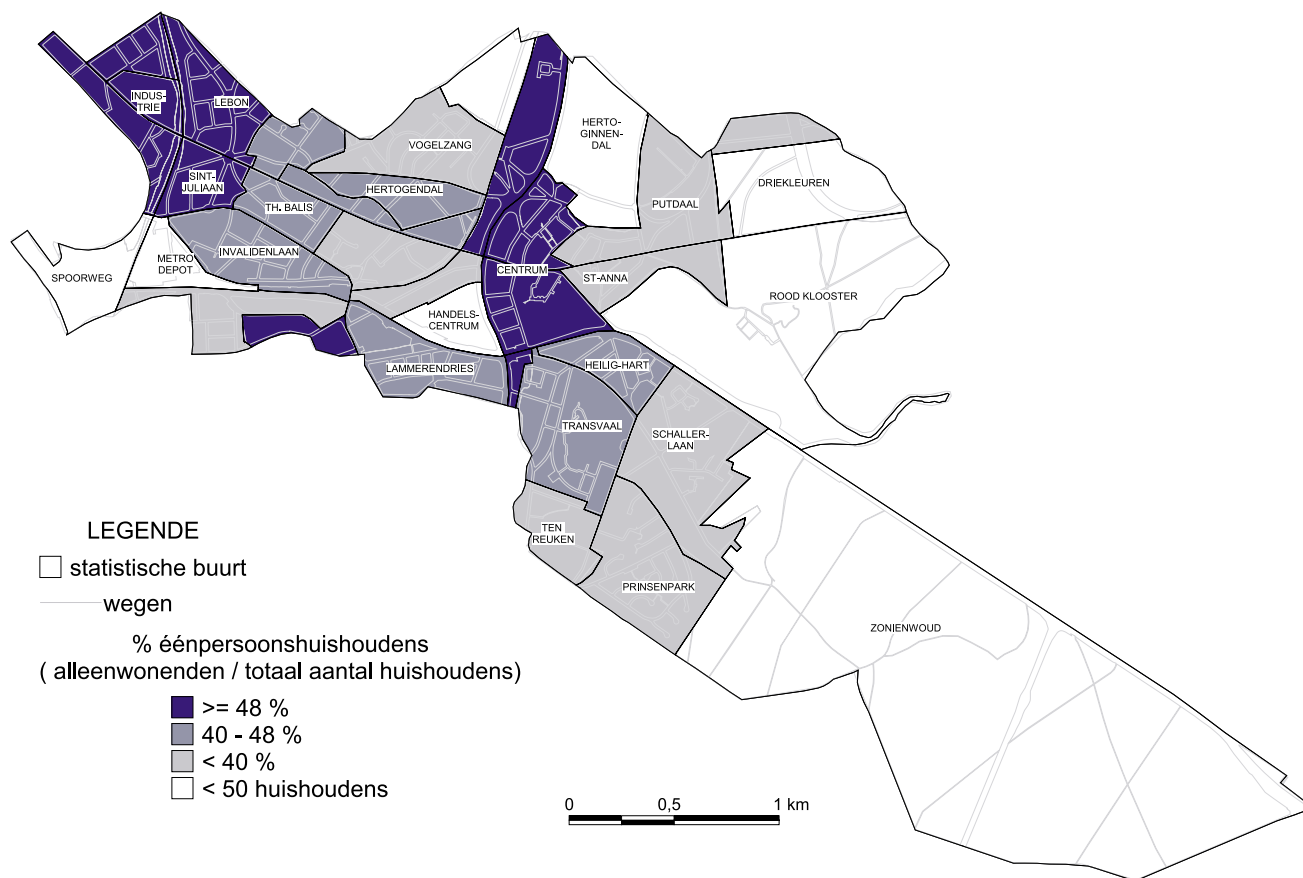
Minstens 66,1% van de huishoudens hebben geen kinderen (minstens 66,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). 30,2% van de huishoudens met kinderen zijn éénuoudergezinnen. Dit zijn vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 189 alleenstaande vaders met kinderen in Oudergem.

De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaartjes geven hierover wat meer informatie.

(1) Een huishouden kan uit één of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een (éénpersoons-) huishouden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (2)

Kaart 2: Aandeel éénpersoonshuishoudens per statistische buurt op 1/1/2004 in Oudergem.

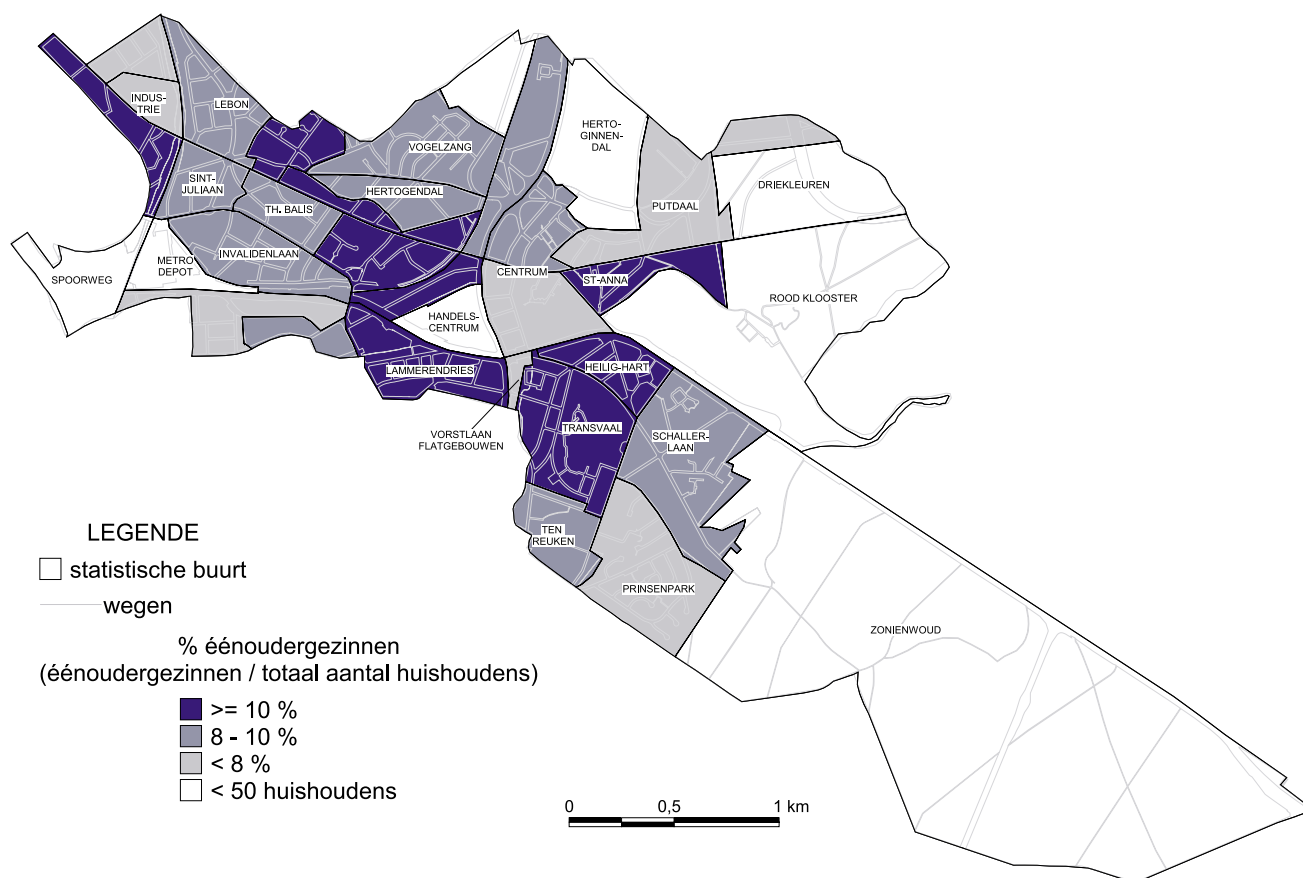

Bron: Urbis, CBGS 2004

Deze kaart toont dat de concentratie éénpersoonshuishoudens hoog is nabij de campus VUB-ULB en in het centrum van Oudergem. Deze verschillen zijn nauw verbonden met de verschillen in het type van de aanwezige woningen.

2.2 Huishoudenssamenstelling (3)

Kaart 3: Aandeel éénoudergezinnen per statistische buurt op 1/1/2004 in Oudergem.

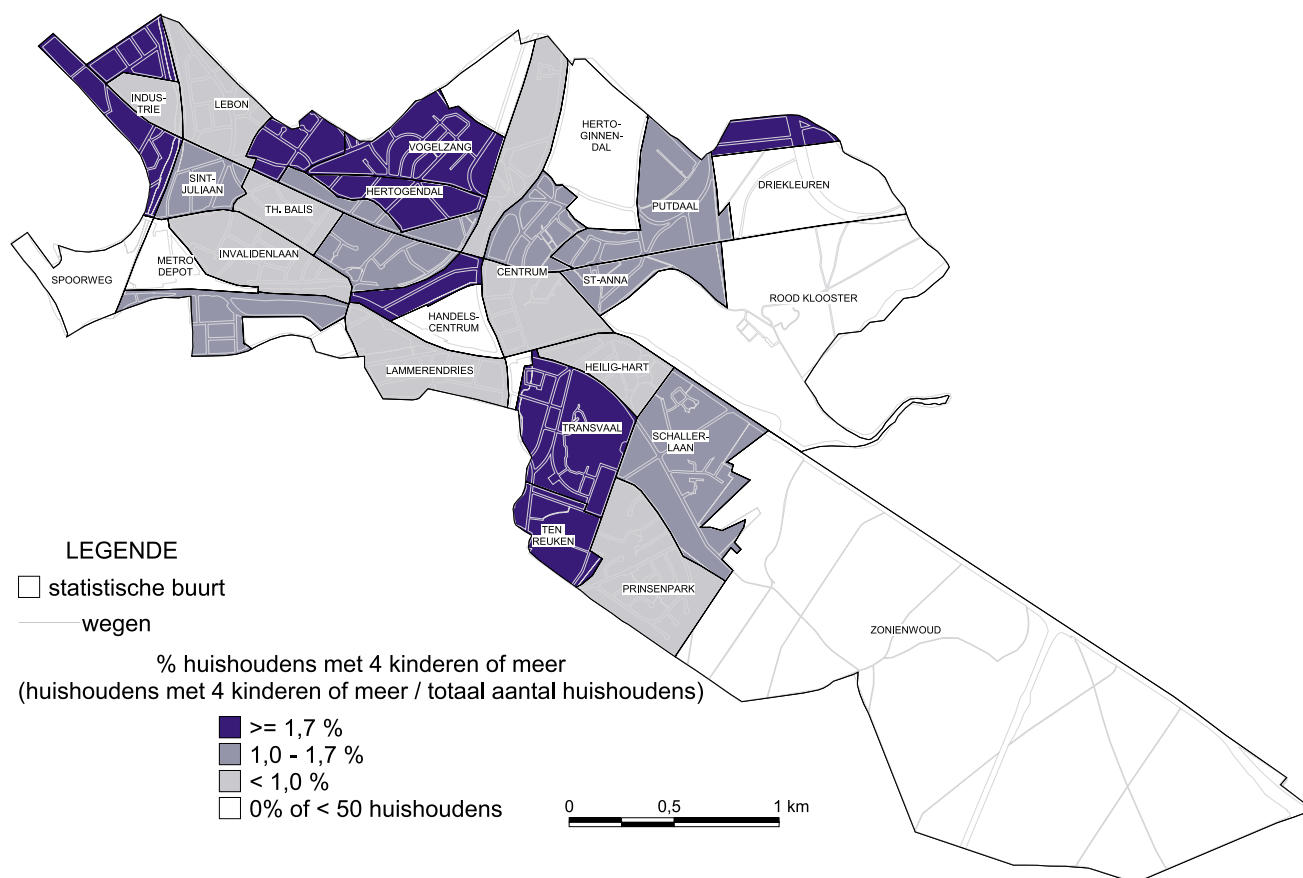

Bron: Urbis, CBGS 2004

Het aandeel éénoudergezinnen schommelt in alle buurten tussen 4,6% (Flatgebouwen Vorstlaan) en 15,8% («Transvaal») van het totale aantal huishoudens.

2.2 Huishoudenssamenstelling (4)

Kaart 4: Aandeel huishoudens met 4 kinderen of meer per statistische buurt op 1/1/2004 in Oudergem.

Bron: Urbis, CBGS 2004

Er zijn weinig grote gezinnen in Oudergem, slechts 1,2% van de huishoudens. «Sint-Juliaan» telt het grootst aantal grote gezinnen, namelijk 20. In «Ten Reuken» hebben grote gezinnen het hoogste aandeel (3,7%) in het totaal aantal huishoudens.

2.3 Multiculturaliteit (I)

Tabel 3: De voornaamste nationaliteiten in Oudergem en het Brussels Gewest, 2004.

Gemeente Oudergem			Brussels Gewest		
Nationaliteit	Aantal	%	Nationaliteit	Aantal	%
België	23 493	80,8	België	736 448	73,7
Frankrijk	1 046	3,6	Marokko	41 987	4,2
Japan	576	2,0	Frankrijk	39 138	3,9
Italië	542	1,9	Italië	27 953	2,8
Spanje	411	1,4	Spanje	20 428	2,0
Duitsland	358	1,2	Portugal	15 958	1,6
Verenigd Koninkrijk	323	1,1	Turkije	11 595	1,2
Portugal	307	1,1	Verenigd Koninkrijk	9 230	0,9
Griekenland	182	0,6	Griekenland	8 922	0,9
Nederland	125	0,4	Duitsland	7 778	0,8
Marokko	111	0,4	Congo	7 269	0,7
Andere	1 368	4,7	Andere	73 193	7,3
TOTAAL	29 088	100,0%	TOTAAL	999 899	100,0%

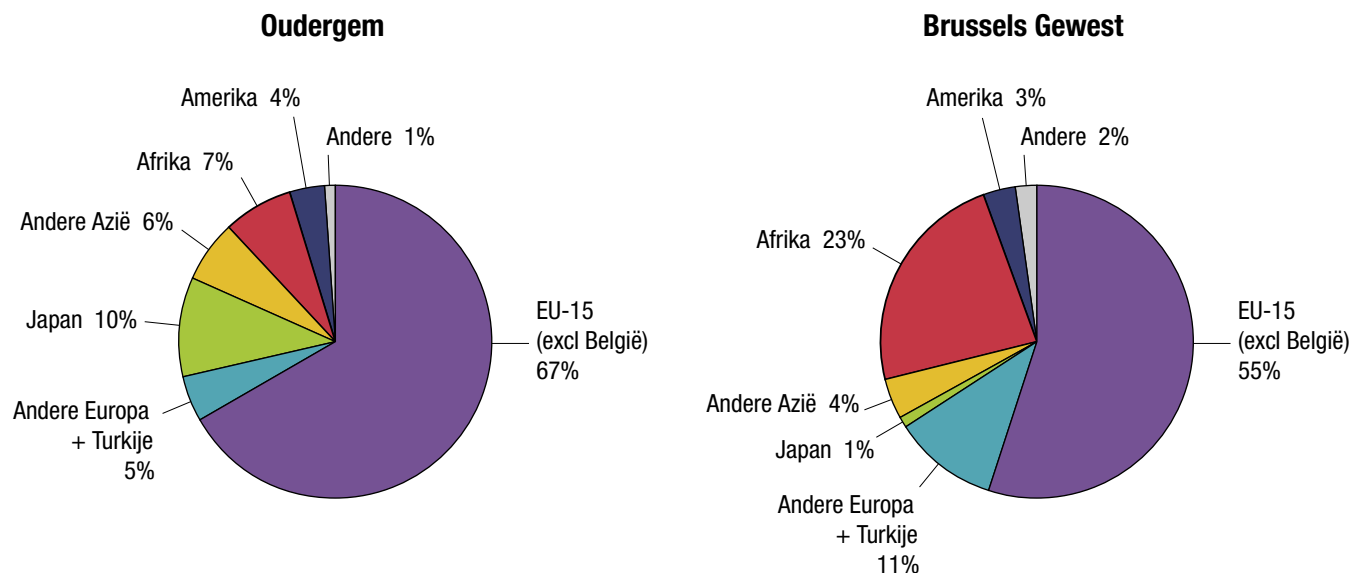
Bron: NIS, Rijksregister.

In 2004 had 19,2% van de bevolking van de gemeente Oudergem niet de Belgische nationaliteit (2), dit is lager dan het gemiddelde van het Brussels Gewest (26,3%).

(2) Het gaat wel degelijk over de nationaliteit, en niet over de origine.

2.3 Multiculturaliteit (2)

Figuur 2: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Oudergem en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

Bron : NIS, Rijksregister.

Twee derde van de Oudergemse niet-Belgen (66,8%) zijn afkomstig uit de 15 EU-landen (3) (55,1% in het hele Gewest).

Bij deze niet-Belgen maken de Fransen de grootste groep uit (18,7% van de niet-Belgen, 3,6% van de totale bevolking) gevolgd door de Japanners (10,3% van de niet-Belgen), de Italianen (9,7% van de niet-Belgen) en de Spanjaarden (7,3% van de niet-Belgen).

(3) Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN

3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen

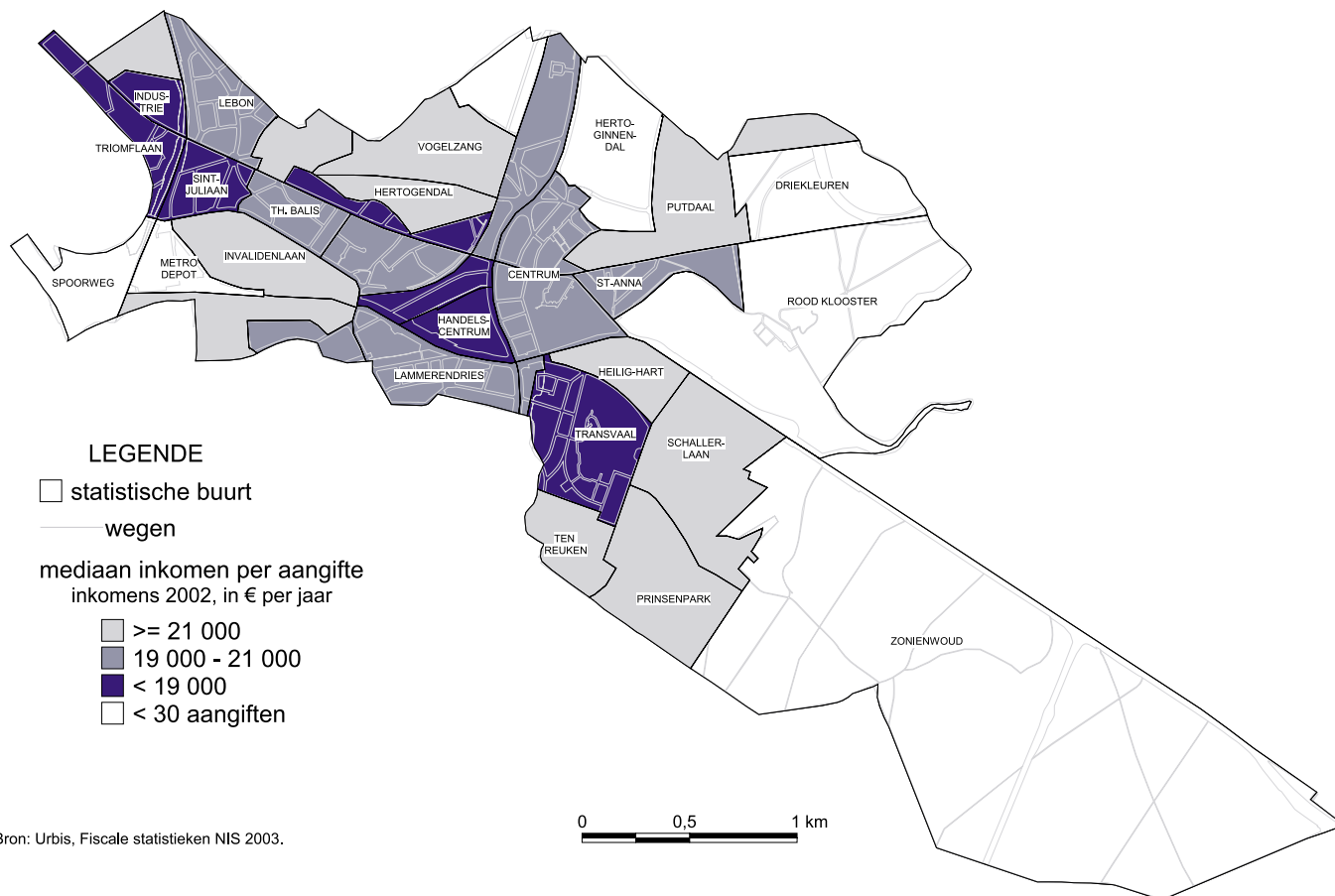
Zowel het gemiddeld als het mediaan inkomen ligt in Oudergem duidelijk hoger dan in het Brussels Gewest en in de rest van het land. Er zijn echter verschillen binnen de gemeente. De laagste inkomens komen voor in de industriewijk, aan de «Triomflaan» en in «Transvaal». In bijna alle andere buurten is het mediaan inkomen hoger dan dat van het Gewest.

Tabel 4: Het gemiddeld en het mediaan inkomen per belastingaangifte, inkomens 2002, aangifte 2003 in euro per jaar.

	Gemiddeld inkomen per aangifte	Mediaan inkomen per aangifte
België	24 621 €	18 914 €
Brussels Gewest	23 776 €	17 588 €
Oudergem	26 977 €	19 563 €

Bron: fiscale statistieken NIS.

Kaart 5: Het mediaan inkomen per buurt, in Oudergem (inkomensjaar 2002, aanslagjaar 2003).

Bron: Urbis, Fiscale statistieken NIS 2003.

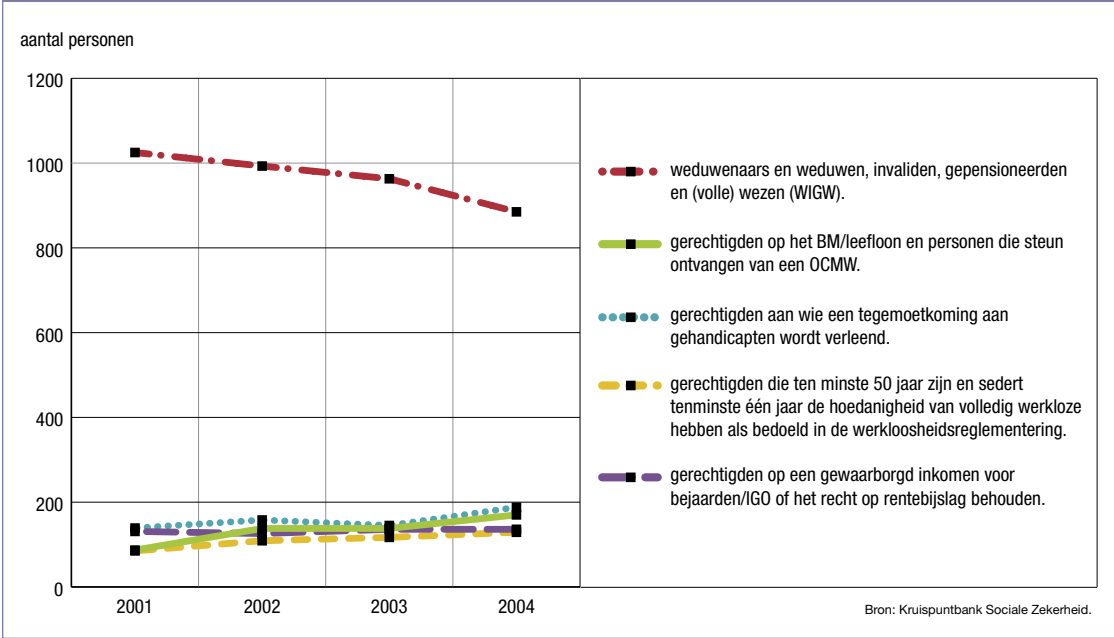
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (I)

Oudergem telt voor alle categorieën minder gerechtigden dan gemiddeld in het Gewest.

Tabel 5: Aantal belastingplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging, aantal op 1 januari 2004.				
	Oudergem		Brussels Gewest	
	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking
WIGW	885	3,8%	40 962	5,2%
OCMW	170	0,7%	18 841	2,4%
inkomensgarantie voor ouderen of rentebijslag	136	0,6%	9 617	1,2%
gehandicapten	188	0,8%	13 493	1,7%
oudere langdurig werklozen	129	0,6%	9 055	1,2%
Totaal aantal gerechtigden	1 508	6,5%	91 968	11,7%
Meerderjarige bevolking (> 18 jaar)	23 270		784 988	

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Figuur 3: Evolutie van het aantal belastingplichtigen wonende in Oudergem die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

Behalve de WIGW's stijgt het aandeel van alle categorieën tussen 2001 en 2004, zowel in Oudergem als in het Gewest.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (2)

Tabel 6: Aantal personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen op 1/1/2004 in Oudergem en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

Aantal uitkeringen op 1 januari 2004	Oudergem		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	2 273	100,0%	89 537	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	107	4,7	6 118	6,8
Werkloosheidsuitkering (UVW)	116	5,1	9 447	10,6
Invalideitsuitkering	8	0,4	477	0,5
Totaal aantal jongeren met een uitkering	231	10,2	16 042	17,9
Actieve bevolking (18-64 jaar)	17 551	100,0%	628 573	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	430	2,5	25 201	4,0
Werkloosheidsuitkering (UVW)	1 058	6,0	63 016	10,0
Invalideitsuitkering	158	0,9	10 845	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	1 646	9,4	99 062	15,8
Ouderen (≥ 65 jaar)	5 719	100,0%	156 415	100,0%
Inkomensgarantie voor ouderen*	175	3,1	11 857	7,6
Invalideitsuitkering	86	1,5	6 637	4,2
Totaal aantal ouderen met een uitkering	261	4,6	18 494	11,8

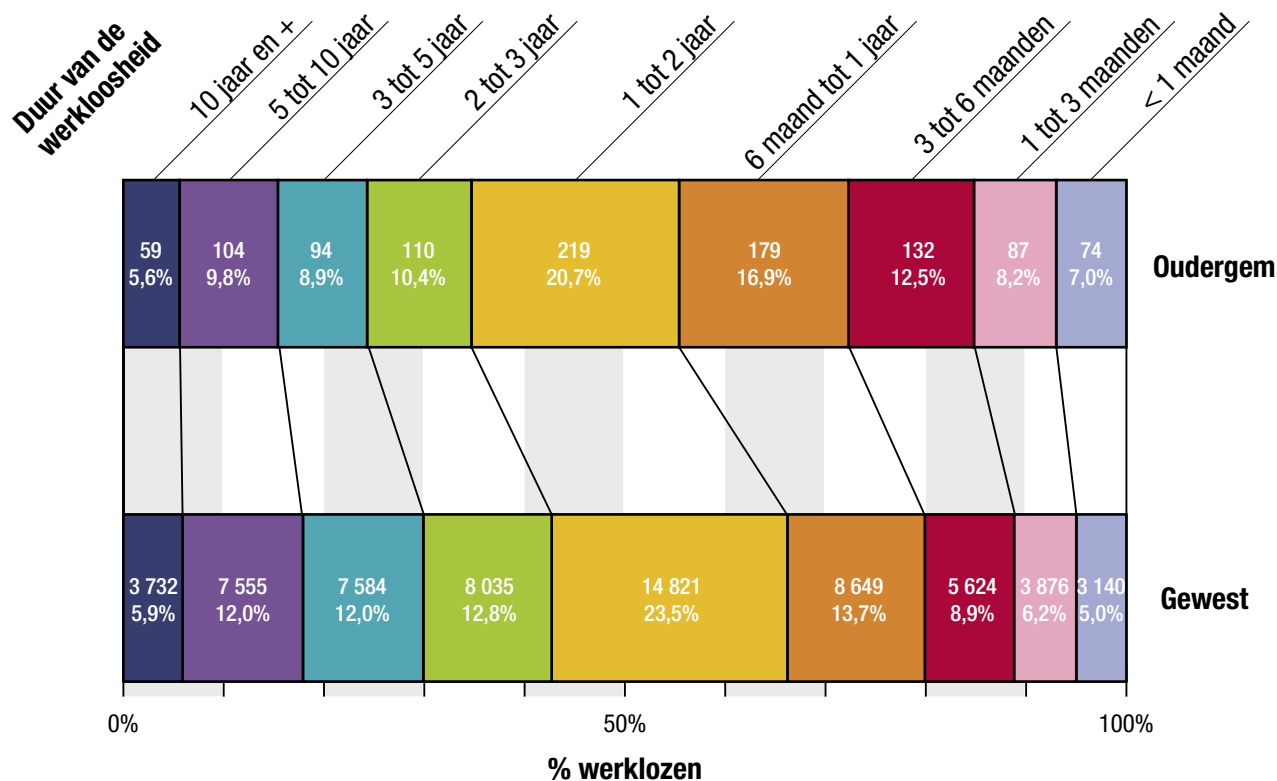
* ook ouderen in het uitdovende statuut van gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn in dit cijfer opgenomen.

Bron: POD Maatschappelijke integratie, BGDA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen.

Eén op elf mensen op actieve leeftijd en één op 10 jongeren in Oudergem leeft van een uitkering. Het aandeel van de bevolking dat van een minimum- of vervangingsuitkering leeft is lager in Oudergem dan in het Gewest. Minder dan 5% van de ouderen heeft een inkomensgarantie of invalideitsuitkering.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (3)

Figuur 4: Inactiviteitsduur van de werklozen in Oudergem en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

Bron: BGDA, 1/1/2004.

Voor heel wat mensen is de werkloosheidsuitkering geen tijdelijke oplossing, maar een situatie die langere tijd duurt. 35% van de werklozen in Oudergem is minstens 2 jaar werkloos (tov 43% in het Gewest). 55% is minstens 1 jaar werkloos (tov 66% in het Gewest).

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (I)

Voor het jaar 2003 bedroeg het geboortecijfer 11,3‰ in Oudergem tegen 14,8‰ voor het hele Brussels Gewest (gegevens van het Rijksregister).

Volgens de statistische formulieren bij de geboortecertificaten werden 1 544 geboorten geregistreerd bij moeders met verblijfplaats in de gemeente Oudergem tussen 1998 en 2002.

Tabel 7: Kenmerken van geboortes en van moeders met verblijfplaats in Oudergem en regio Brussel (periode 1998-2002).				
	Aantal Oudergem	% Oudergem*	% Gewest*	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Meerlinggeboorte	70	4,6	3,5	2,7 - 5,5
Keizersnede	236	15,3	14,9	13,7 - 17,4
Inductie van de bevalling	430	31,5	27,4	23,3 - 31,9
Premature bevalling (<37 weken)	95	7,2	7,1	5,8 - 8,2
Ernstig premature bevalling (<32 weken)	9	0,7	1,1	0,4 - 1,6
Laag geboortegewicht (< 2500g)	84	6,1	7,0	5,8 - 7,9
Geboorte binnen huishouden zonder professionele activiteit	140	9,6	25,4	5,3 - 42,9
Alleenstaande moeder	205	13,5	15,4	9,0 - 18,4
Moeder < 20 jaar	31	2,0	3,3	1,0 - 6,4
Moeder ≥ 40 jaar	47	3,0	3,2	2,1 - 4,7
*Per 100 geboorten of levendgeborenen (vroeggeboorten, laag geboortegewicht). De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Oudergem ten opzichte van de cijfers in het Gewest.				

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (2)

Tabel 8: Perinatale, foeto-infantiele en infantiele sterfte onder de geboortes bij moeders die verblijven in Oudergem en in het Brussels Gewest (periode 1998-2002).				
	Aantal Oudergem	Oudergem per 1000 geboortes	Gewest per 1000 geboortes	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Perinatale sterfte (4)	15	9,7	7,1	2,4 - 9,7
Infantiele sterfte (5)	9	5,9	5,1	2,0 - 6,3
Foeto-infantiele sterfte (6)	18	11,7	10,0	4,8 - 13,1
De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Oudergem ten opzichte van de cijfers in het Gewest.				

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Geboorten bij zeer jonge moeders (jonger dan 20) en geboorten bij alleenstaande moeders hebben een kleiner aandeel in Oudergem dan in het geheel van het Gewest.

De proportie baby's geboren in een huishouden zonder arbeidsinkomsten ligt duidelijk lager dan de proportie in het Brussels Gewest.

Een laag geboortegewicht komt nog minder vaak voor in vergelijking met het Gewest als geheel.

Daarentegen ligt het aandeel meerlingen en ingeleide bevallingen in Oudergem bijzonder hoog ten aanzien van hun aandeel op gewestelijk niveau. Het aandeel ingeleide bevallingen is er het hoogste van al de 19 gewestelijke gemeenten.

De foeto-infantiele mortaliteitsratio ligt hoger in Oudergem dan in andere gemeentes van het gewest (2de hoogste mortaliteitsratio van de 19 gemeenten). De oversterfte ten opzichte van het gewestelijke gemiddelde is echter niet statistisch significant. Gezien het geringe aantal geboorten in Oudergem is het moeilijk om betrouwbare conclusies te trekken met betrekking tot de mortaliteitsratio.

(4) Overlijden voor de geboorte, vanaf de 22e week van de zwangerschap of vanaf 500g, of tijdens de eerste levensweek (0-6 dagen volle dagen) op 1000 geboortes.

(5) Overlijden tussen de geboorte en de leeftijd van 1 jaar (0-364 dagen volle dagen) op 1000 levendgeborenen.

(6) Overlijden tussen de 22 weken zwangerschap en de geboorte (criterium van kracht sinds 1999, voordien was het criterium 28 weken zwangerschap of 1000g) of in de loop van het eerste levensjaar op 1000 geboorten.

5. MORTALITEIT

Tijdens de periode 1998-2002 werden 1 591 sterfgevallen geregistreerd van inwoners van Oudergem.

In Oudergem bedraagt het mortaliteitscijfer voor de periode 1998-2002 10,6‰ bij mannen en 11,4‰ bij vrouwen. (Bron: Statistische formulieren voor overlijden)

Na standaardisatie voor leeftijd zijn deze mortaliteitsratio's bij de mannen lager dan deze die vastgesteld worden voor het Gewest in zijn geheel en vergelijkbaar met deze van het Gewest voor de vrouwen. In vergelijking met het Gewest ligt de sterfte bij mannen 14% lager.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (I)

Tabel 9: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Oudergem, periode 1998-2002 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit tov het Gewest	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit tov het Gewest
Hart- en vaatziekten	240	357,5	-14%	337	435,1	-3%
Kanker	220	327,7	-7%	184	237,6	-11%
Ziekten van de ademhalingsorganen	82	122,1	-26%	93	120,1	-4%
Ziekten van de spijsverteringsorganen	27	40,2	-35%	47	60,7	+1%
Uitwendige doodsoorzaken waarvan ongevallen zelfmoord	42	40,2	-21%	40	51,7	-14%
	30	44,7	+6%	32	41,3	-2%
	6	-	-68%	5	-	-

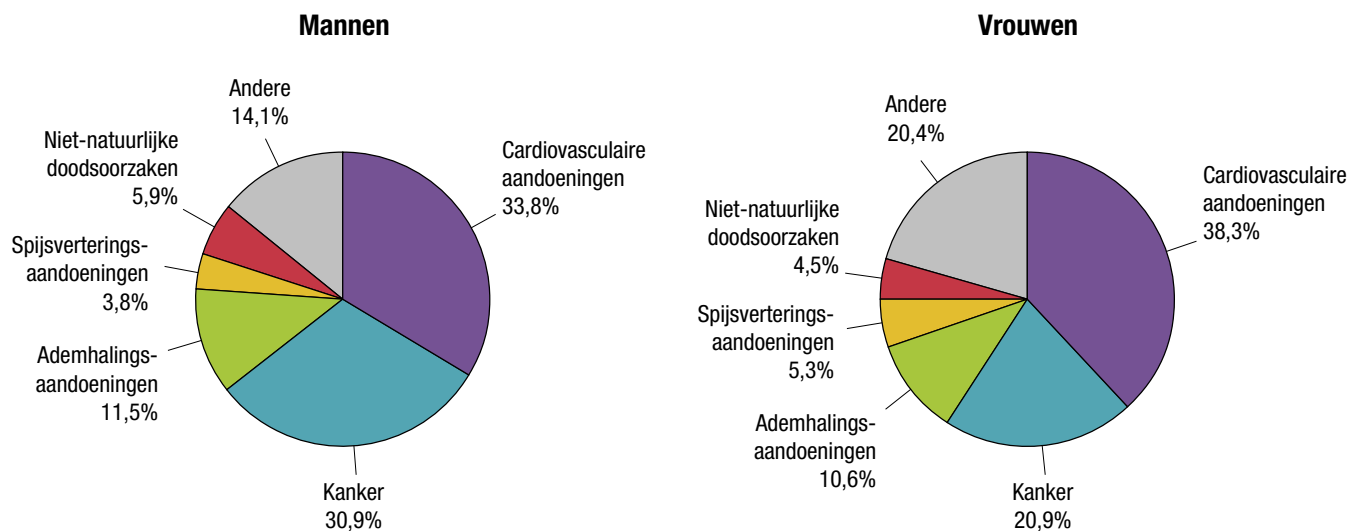
Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De tabel van de belangrijkste doodsoorzaken geeft weer dat de sterftecijfers, in vergelijking met het hele Gewest en na standaardisatie voor leeftijd, bij mannen significant lager liggen voor verschillende doodsoorzaken: hart- en vaatziekten, ziekten van het ademhalingsstelsel, ziekten van het spijsverteringsstelsel en zelfmoord.

Bij de vrouwen vinden we geen significante verschillen in vergelijking met het hele Gewest.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (2)

Figuur 5: Verdeling van de belangrijkste doodsoorzaken per geslacht, Oudergem 1998-2002.

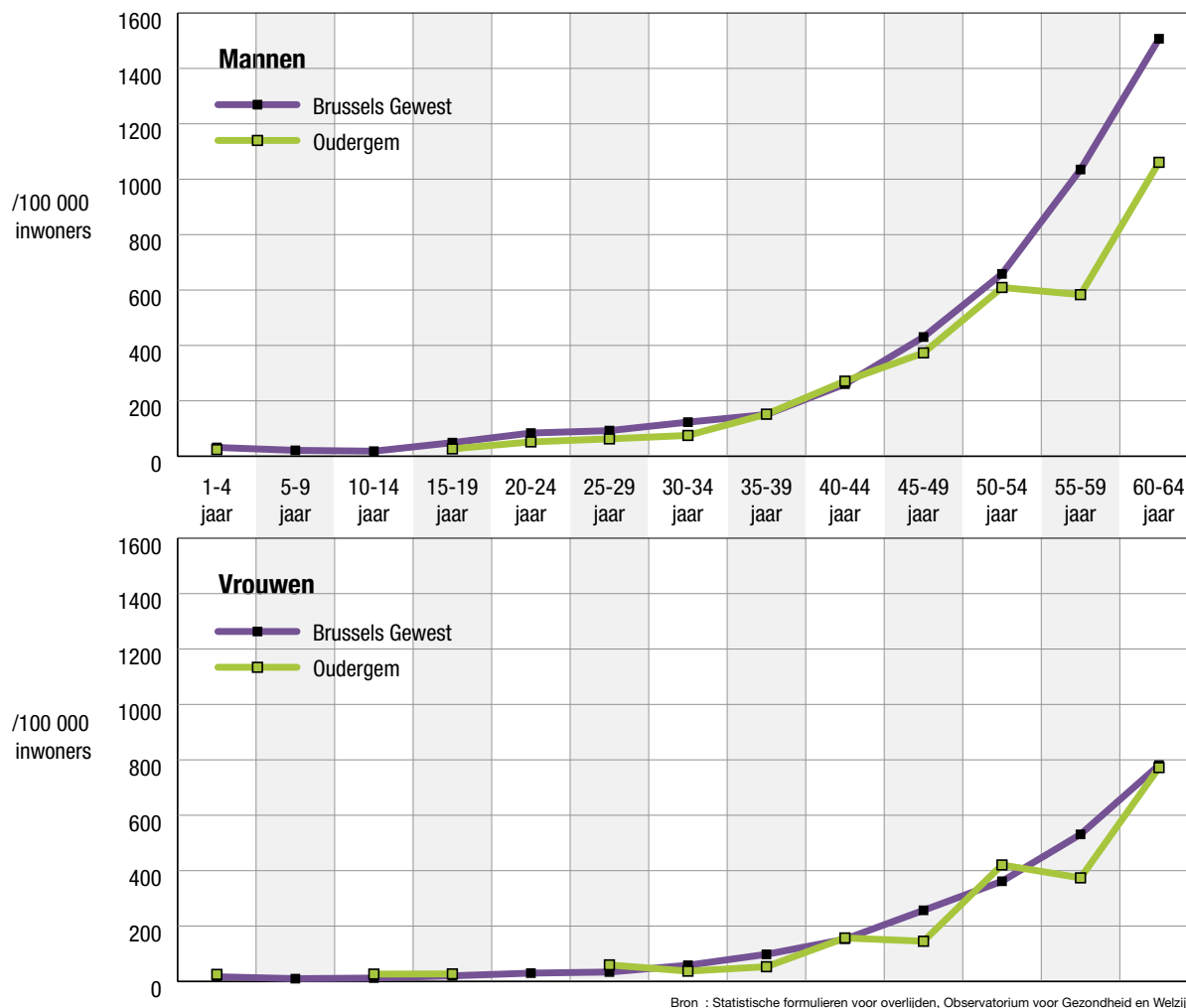
Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De belangrijkste doodsoorzaken in Oudergem zijn dezelfde als in het Brussels Gewest.

Het grotere aandeel van sterfte door cardiovasculaire ziekten bij vrouwen dan bij mannen is te wijten aan de hogere leeftijd waarop vrouwen overlijden.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (I)

Figuur 6: Sterftecijfer naar leeftijd (per 100 000 inwoners), vergelijking met het geheel van het Brussels Gewest.

In Oudergem bedraagt de vroegtijdige mortaliteitsratio (voor de leeftijd van 65 jaar) 2,4 op 1000 voor de mannen (wat na standaardisatie voor de leeftijd een vroegtijdig overlijdensrisico inhoudt

dat 24% lager ligt voor Oudergem dan voor het gehele Brussels Gewest) en 1,6 op 1000 vrouwen (wat niet significant verschilt met het Gewest). De grafieken hierboven tonen dat de

mortaliteitsratio bij mannen in Oudergem lager ligt bij de jongvolwassenen maar vooral vanaf 50 jaar.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (2)

Gezien het lage aantal voortijdige sterftes dat in Oudergem werd geregistreerd tijdens de periode 1998-2002 is het niet mogelijk om een zinvol overzicht te geven van de belangrijkste doodsoorzaken bij een vroegtijdig overlijden (7).

Bij de mannen zijn de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken longkanker (14 overlijdens), de ischemische hartziekten (9 overlijdens) en ongevallen in de privésfeer (8 overlijdens).

Bij de vrouwen zijn de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken borstkanker (10 overlijdens), cerebrovasculaire aandoeningen (8 overlijdens) en longkanker (7 overlijdens).

(7) Om methodologische redenen presenteren we de cijfers (sterftecijfer, mortaliteitsratio en vergelijkingen met de hele regio) alleen voor de oorzaken waarvan er minstens 20 overlijdens zijn geregistreerd gedurende de opgevolgde periode.

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID

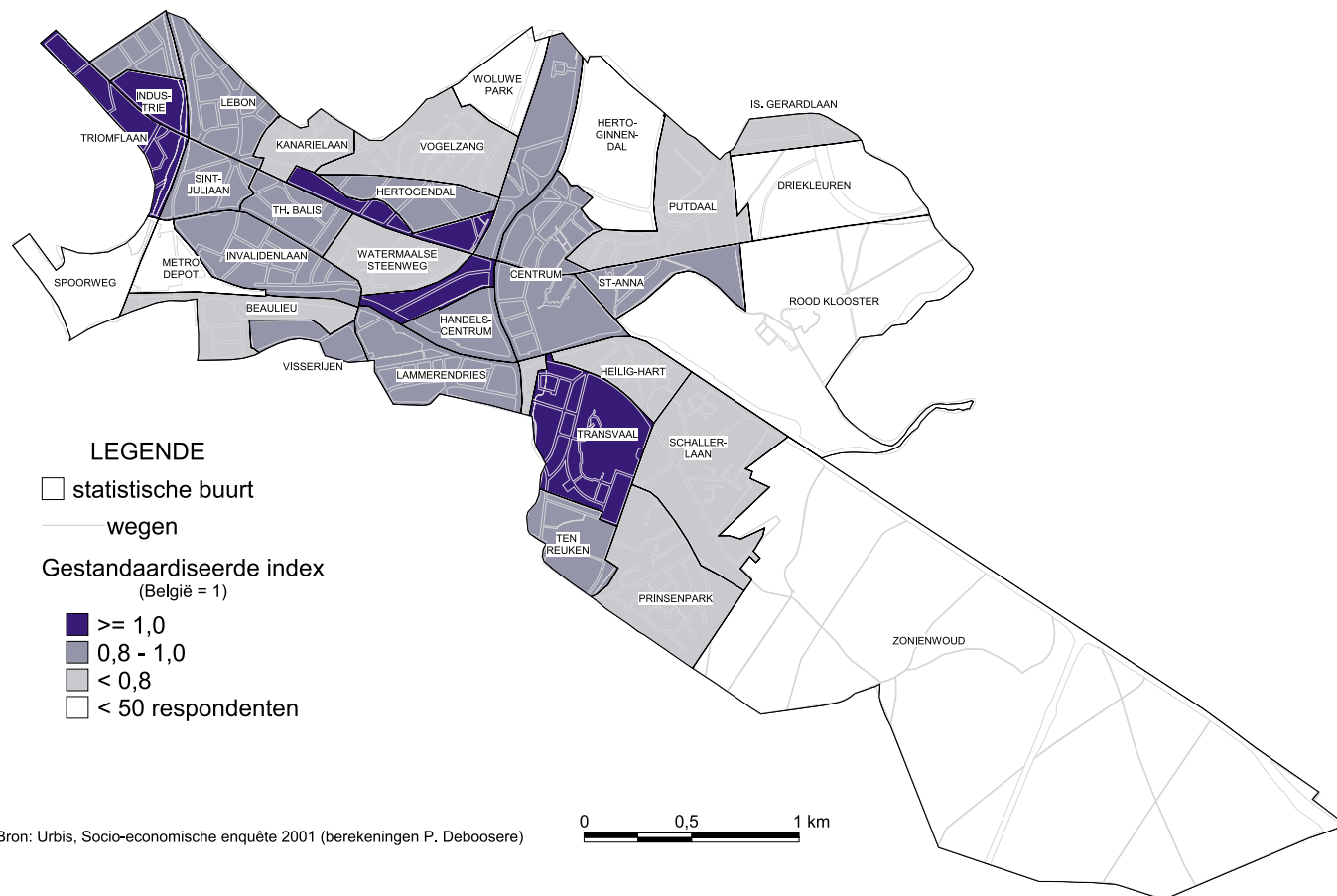
In Oudergem meende 23,7% van de ter gelegenheid van de socio-economische enquête 2001 ondervraagde mensen dat zijn gezondheidstoestand niet bevredigend was (middelmatic, slecht of heel slecht). Dit aandeel bedraagt 26,1% voor het hele Brussels Gewest.

We merken ruimtelijke verschillen op het niveau van de buurten. Op de kaart wordt de gestandaardiseerde index voor elke buurt voorgesteld. Deze meet de verhouding van het aantal personen die hun gezondheid als slecht ervaren ten opzichte van het Belgische gemiddelde.

In de meeste buurten is de proportie mensen die zich niet gezond voelen

kleiner dan in het Gewest. De meest extreme waarde (1,4) wordt waargenomen in de industriewijk. In deze buurt ligt de proportie mensen die zich niet gezond voelen 40% hoger dan het landelijk gemiddelde. Ook «Transvaal» en de «Triomflaan» scoren wat slechter dan gemiddeld (1,1).

Kaart 6: Subjectieve gezondheid: personen die zich niet in goede gezondheid voelen, per buurt in Oudergem.

7. BIJLAGE

7.1 Definities en afkortingen

‰ = per 1000.

Afhankelijkheidsindex: staat voor het aandeel van de bevolking dat zich bevindt in de afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en meer) in vergelijking met de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Bruto mediaan inkomen: bruto-inkomen waarvoor er evenveel huishoudens zijn met een lager inkomen als huishoudens met een hoger inkomen (inkomen dat zich bevindt in het midden van de inkomensverdeling gerangschikt volgens orde van grootte).

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Index van de intensiteit van de veroudering: staat voor het aandeel mensen ouder dan 80 jaar onder de 65-plussers.

LL: leefloon (nieuwe wetgeving, vanaf 2002), toegekend door het OCMW.

Verouderingsindex: staat voor het aandeel van de ouderen (65 jaar en meer) in vergelijking met dat van de jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Wachtregister: bevat de kandidaat-vluchtelingen die zich in een erkenningsprocedure bevinden.

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: onder andere deze categorieën hebben recht op de verhoogde tussenkomst inzake geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

7.2 Methodologie (I)

CARTOGRAFIE (BOLLENKAART)

In de referentiekaart wordt aan de hand van bollen de densiteit van de bevolking per statistische buurt weergegeven. De oppervlakte van de bollen is evenredig met het aantal inwoners in de statistische buurten. In de legende kan voor drie bollen worden afgelezen hoeveel inwoners de bollen vertegenwoordigen, maar op de kaart komen uiteraard ook andere waarden voor (continue schaal). Per kaart wordt de schaal aangepast, de grootte van de bollen zijn dus niet vergelijkbaar tussen verschillende kaarten.

CARTOGRAFIE (CHOROPLETENKAART)

De meeste kaarten in deze fiche zijn choropletenkaarten (de vlakken worden opgevuld met een kleur). Voor elke statistische buurt wordt de relatieve waarde (bijvoorbeeld: % alleenstaanden) berekend. De buurten worden vervolgens opgedeeld in categorieën: buurten met de hoogste waarden, buurten met eerder hoge waarde, buurten met een gemiddelde waarde, buurten met een eerder lage waarde en buurten met de laagste waarden. Het gemiddelde voor de gemeente behoort steeds tot de middelste klasse. Omwille van de interpretatie worden de buurten met minder dan 50 huishoudens wit gelaten.

STATISTISCHE SECTOR - STATISTISCHE BUURT

Een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor sociaal-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente kan opgedeeld worden in meerdere statistische buurten. Gegevens per statistische buurt maken het mogelijk om intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk te vatten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgedeeld in 724 statistische buurten.

In 2002 telde een buurt gemiddeld 1350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de alledaagse betekenis die aan buurten wordt gegeven. In de ogen van de bewoners en gebruikers zijn buurten meestal maar vaag afgebakend. Bovendien verschilt de buurtomschrijving van bewoner tot bewoner. De afbakening van de statistische buurten kan worden afgelezen van de referentiekaart die in elke fiche per gemeente wordt opgenomen.

In 2001 werd een lichte wijziging doorgevoerd in de afbakening van de statistische buurten. Afhankelijk van de gegevensbron wordt met de oude afbakening (van voor 2001) dan wel met de nieuwe afbakening gewerkt. (Meer info: Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad, Dossiers van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006/06, te verschijnen).

7.2 Methodologie (2)

STATISTISCHE SIGNIFICANTIE

De mate van statistische significantie evalueert de rol van de willekeurige fluctuaties (met andere woorden van het toeval) in de verkregen resultaten. Preciezer gezegd, evalueert zij de waarschijnlijkheid, p-waarde genoemd, dat het verkregen resultaat zich enkel voordoet door toeval. Doorgaans gebruikt men de grens van 5% om te zeggen of het resultaat al dan niet significant is. Met andere woorden, een p-waarde $< 0,05$ wordt beschouwd als significant en dus gaat men ervan uit dat het resultaat niet te wijten is aan toeval. Wanneer het verschil statistisch significant is, wordt het cijfer in vet weergegeven.

Voor de vergelijkingen uitgevoerd met een indirecte standaardisering werd de statistische significantie geëvalueerd door het betrouwbaarheidsinterval (indien dat de waarde 1,0 bevat, is het verschil statistisch niet significant).

De mate van statistische significantie hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het is dan ook logisch dat in de gemeenten met minder inwoners de verschillen met het hele Gewest minder gemakkelijk de grens van de statistische significantie halen.

STANDAARDISERING

Standaardisering is een methode die erin bestaat de cijfergegevens te corrigeren om vergelijkingen mogelijk te maken tussen de bevolkingsgroepen waarvan de leeftijdsstructuur anders is. De meeste standaardiseringsmethoden gebruiken een gewogen gemiddelde van specifieke cijfers in de leeftijdscategorieën (hier zullen wij enkel standaardisatie naar leeftijd bespreken, maar je kunt op dezelfde wijze standaardiseren voor een reeks andere kenmerken zoals bijvoorbeeld het geslacht).

Na een standaardiseringsmethode te hebben toegepast, verkrijgen we **volgens de leeftijd gestandaardiseerde mortaliteitscijfers** (men zegt ook aangepast). Wanneer wij de voor de leeftijd aangepaste cijfers vergelijken, kunnen de waargenomen verschillen tussen de cijfers niet te wijten zijn aan verschillen in de leeftijdsstructuur van de bevolking. Men spreekt daarentegen van **brutocijfer** voor de niet-gestandaardiseerde cijfers.

In de fiches werden de vergelijkingen tussen de gemeenten en het hele Gewest uitgevoerd door indirecte standaardisering.

Bij indirecte standaardisering gebruiken wij de cijfers van een referentiebevolking (hier het hele Gewest) om het aantal sterfgevallen te berekenen dat verwacht zou zijn in de bestudeerde bevolking indien zij dezelfde mortaliteitscijfers had gehad per leeftijd als de referentiebevolking. Dit maakt het mogelijk om vervolgens de gestandaardiseerde mortaliteitsverhouding (of gestandaardiseerde mortaliteitsratio) (GMV of SMR) te berekenen. Een GMV hoger dan 1,0 in een gemeente geeft aan dat, gelet op de leeftijd, het mortaliteitscijfer hoger ligt in deze gemeente dan in het hele Gewest. De referentiebevolking (Brussels Gewest) wordt aangegeven met een GMV van 1,0.

De resultaten worden voorgesteld in de vorm van «oversterfte» of «ondersterfte», uitgedrukt in een percentage: in vergelijking met het mortaliteitscijfer van het hele Gewest dat overeenstemt met 1,0 zal een SMR van 1,20 worden uitgedrukt als een oversterfte van + 20%.

MORTALITEITSCIJFER

Dit is de verhouding, voor een gegeven periode, van het aantal sterfgevallen in een bepaalde bevolking tot de effectieve omvang van deze bevolking in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

De bron voor de teller is het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de statistische formulieren bij de overlijdensattesten en voor de noemer de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen jonger dan 65 jaar in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan een bepaalde oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

N.B. in de praktijk wordt de bevolking in het midden van de periode geraamd door het gemiddelde te berekenen van het aantal mensen aan het begin en aan het einde van het jaar.

7.2 Methodologie (3)

HUISHOUDENTYPOLOGIE

Het is niet zo eenvoudig een zicht te krijgen op de werkelijke samenstelling van de huishoudens omwille van 2 redenen:

1. De informatie in het Rijksregister over de samenstelling van de huishoudens is gebaseerd op de officiële woonplaats. We weten echter dat de mensen soms niet wonen waar ze officieel geregistreerd zijn. Dit probleem kan niet verholpen worden, we kunnen enkel de officiële toestand meten.
2. De klassieke statistieken op basis van het Rijksregister bevatten geen informatie over de nieuwe samenlevingsvormen (zoals ongehuwd samenwonen). Voor dit probleem biedt de huishoudentypologie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) een oplossing. In deze typologie worden niet enkel de gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden (rekening houdend met leeftijdsverschillen). In de fiches wordt deze typologie gebruikt, omdat ze een beter zicht op de werkelijke samenstelling van de huishoudens dan de klassieke tabellen van het NIS geven, waarin het aantal alleenstaanden met kinderen wordt overschat. (Voor meer informatie over de herberekening van de rijksregistergegevens, zie www.cbgs.be).

MENSEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Er bestaat geen indicator die het totaal aantal huishoudens of het totaal aantal mensen in een huishouden met een vervangingsinkomen kan meten. De beste benadering die op gemeentelijk niveau beschikbaar is, zijn de belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging. We kennen echter alleen het aantal dossiers. In sommige gevallen betreft een dossier een heel huishouden, in andere enkel een persoon en zijn meerdere dossiers per huishouden mogelijk. Het is voorlopig nog onmogelijk in te schatten hoeveel mensen ten laste zijn van de titularissen van de dossiers. Dat betekent dat het percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, zoals opgenomen in de tabellen, steeds een onderschatting is van de werkelijkheid. (Het percentage dossiers ten opzichte van het aantal huishoudens, zou echter een overschatting zijn).